

Konstitutionsutskottet

Ink 2004 -05- 13

Dnr 050-3648-2003/04

Stockholm 2004-05-13

Granskningsanmälan

Till konstitutionsutskottet

Jag vill härmed anmäla statsrådet Lars-Erik Lövdéns handläggning av frågan om indelningsärenden till granskning. Bakgrunden till min anmälan är som följer:

Riksdagen har vid upprepade tillfällen kritiserat regeringen för ohörsamhet i fråga om indelningsändringar, både vad gäller kommunindelningar och kommuners länstillhörighet. 2001 begärde riksdagen att regeringen skulle ompröva sin negativa inställning till bildandet av Torslanda kommun och till en utredning av bildandet av Ljungskile kommun (bet 2000/01:BoU7 och 2000/01:BoU11).

I ytterligare ett betänkande 2001 (2000/01:BoU13) begärde riksdagen en utredning syftande till att öka medborgarnas inflytande över förändringar i läns- och landstingsindelningen som berör sin egen kommun. Begäran skedde mot bakgrund av regeringens vägran att låta Heby byta länstillhörighet från Västmanland till Uppsala, trots ett tydligt resultat i en lokal folkomröstning. Detta resulterade i ett tilläggsdirektiv till kommundemokratikommittén, som redovisade delbetänkandet Ändrad Indelning (SOU 2002:33). Kommittén konstaterar att det är en brist att det saknas en tydlig lagreglering av hur indelningsändringar ska gå till och pekar ut fyra alternativ för hur det kan ske: (1) riksdagen beslutar om alla ändringar, (2) regeringen beslutar om indelningsärenden, (3) riksdagen beslutar som huvudregel, men regeringen får fatta beslut i ärenden om mindre indelningsändringar och (4) principen om att varje landsting ska omfatta ett län tas bort (vilket skulle minska svårigheten när riksdagen begär en indelningsändring hos regeringen, som var fallet med Heby). Utredningen tog inte ställning till dessa alternativ, utan menade att de borde utredas i ett vidare sammanhang.

Efter denna utredning har regeringen negligerat frågan.

Kommundemokratiutredningen pekade på den aviserade Ansvarskommitténs utredning som en möjlighet att fördjupa sig i frågorna. I direktiven (2003:10) finns dock inget uttryckligt krav på att utreda indelningsändringar, utan snarare på att resonera kring hur väl den nuvarande läns- och kommunindelningen är anpassad till dagens förutsättningar.

Mot denna bakgrund begärde riksdagen i november 2003 (bet 2003/04:KU3) att regeringen skyndsamt skulle utreda och bereda frågan om kommuners tillhörighet till

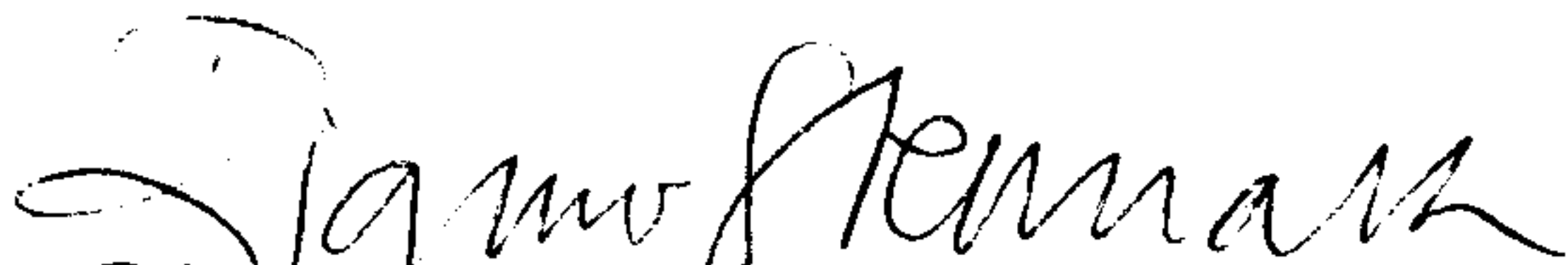
landsting och län, och i detta sammanhang även överväga om frågor om kommunal indelning ska prövas av riksdagen. För att riksdagen ska hinna fatta ett beslut om ändring i indelningslagen och därefter ge Heby kommun möjlighet att byta länstillhörighet inför kommande valperiod begärde riksdagen förslag från regeringen senast 1 september 2004. Tidpunkten valdes för att ge berörda kommuner möjlighet att hantera den ekonomiska regleringen och förberedelserna för ett länsbyte.

Sedan dess har regeringen dröjt med att tillsätta en utredare för att granska frågan. I direktiven som beslutades 18 mars 2004 (dir 2004:34) framgår dessutom att den särskilde utredaren ska lämna sitt förslag senast 16 december 2004.

Statsrådet Lövdén upprepade detta i en interpellationsdebatt i riksdagen 11 maj (prot 2003/04:113). I debatten värjer sig statsrådet från en diskussion om det konkreta fallet, Heby, som aktualiserat riksdagsbehandlingen och vill föra en mer principiell diskussion. Kravet från riksdagen om ett förslag senast 1 september 2004 berör statsrådet inte överhuvudtaget.

Jag finner det därför motiverat att Konstitutionsutskottet granskar statsrådet Lövdéns handläggning av frågan om indelningsändringar. Trots upprepade tillkännagivanden och krav från riksdagen har regeringen valt att dra frågan i långbänk och försvåra hanteringen. Ohörsamheten för det konkreta krav riksdagen nu formulerat på regeringen kan tyvärr bara beskrivas som ren obstruktion.

Stockholm 2004-05-13

Rigmor Stenmark (c)